

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพหน้าที่ของชนชาวไทยและนโยบายพื้นฐานของรัฐ หมวด 3 มาตรา 43 และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 3 ส่วนที่ 8 มาตรา 49 กล่าวเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการศึกษาไว้ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และการจัดการศึกษาของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ที่กล่าวไว้ว่า “การศึกษาหมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ” (ราชกิจจานุเบกษา, 2542) และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 58 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักที่ต้องสนองนโยบายในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและทั่วถึง การปฏิรูประบบการบริหารการศึกษาเป็นปัจจัยอันสำคัญยิ่งในการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาโดยมุ่งหวังให้เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าวข้างต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้บุคคลหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การวินิจฉัย การตัดสินใจร่วมกันกับผู้บริหาร

หรือหัวหน้าหน่วยงาน (ประธาน คณะนิติศึกษากร, 2529, หน้า 163) การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการให้โอกาสผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือประชาชนกับข้าราชการที่อยู่ในองค์กรหรือทีมงาน ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับด้านความคิด จิตใจ อารมณ์ ในการร่วมกันปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ ให้บรรลุเป้าหมาย (ประยุทธ์ สุวรรณโกตา, 2526, หน้า 17) โดยให้ความสำคัญอยู่ที่ผู้บริหารจะต้อง ใช้ระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้วย มิใช่ใช้เฉพาะงานใดงานหนึ่งหรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง แต่การมีส่วนร่วมจะต้องมีการวางแผนร่วมกัน ปฏิบัติร่วมกันและประเมินผลร่วมกัน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการจัดการศึกษา โดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังแต่ละ โรงเรียน โดยมีคณะกรรมการ โรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมการบริหารจัดการการศึกษา (อุทัย บุญประเสริฐ, 2543, หน้า ข-ค)

จากการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นั้น จะเห็นได้ว่ารัฐมีนโยบายที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ให้มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและพัฒนาของ สถานศึกษา การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี การให้ความเห็นชอบการจัดทำสาระ หลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่น การกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของ สถานศึกษา การสนับสนุนให้เด็กในเขตบริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง การส่งเสริมให้มีการ พหิภักดิ์สิทธิเด็กและพัฒนาเด็กให้เต็มตามศักยภาพ การเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหาร สถานศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและสืบสานวัฒนธรรมของชาติ การสร้างความ สัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน การให้ความเห็นชอบการรายงานผลการดำเนินงานประจำปี แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการ การปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้น สังกัด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2543, หน้า 5) โดยคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าผู้แทนผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนข้าราชการครู และให้ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง

กระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริม สนับสนุนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งด้าน การกระจายอำนาจ สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาให้มีบทบาท ศักยภาพหรือสมรรถภาพ ที่จะปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ สถานศึกษาควรประสานงานและร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นในการ สร้างเครือข่ายคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยกำหนดยุทธศาสตร์ถือว่า คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นและสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการ บริหารจัดการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษามีหน้าที่โดยตรงในการกำกับตรวจสอบการ

ดำเนินงานของสถานศึกษา มิใช่เป็นเพียงที่ปรึกษาในโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาเท่านั้น โดยมีกรอบการพัฒนาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบให้ครอบคลุมทั้งความรู้ ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมคิด ร่วมปฏิบัติกิจกรรมและร่วมประเมิน โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ธรรมชาติของ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่และสถานศึกษาอื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543)

จากการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร โดยทั่วไปพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่ได้รับคัดเลือกและแต่งตั้งเป็นตัวแทน ยังไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาตามบทบาทหน้าที่อย่างแท้จริง และยังมีปัญหาหลาย ๆ ด้าน เช่น ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษา มีปัญหาด้านเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ มีปัญหาเรื่องเวลา และอื่น ๆ ซึ่งพอสรุปสภาพปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ตามภาระงาน 12 ด้าน ได้พอสังเขปดังนี้ ด้านการกำหนดนโยบายและพัฒนาของสถานศึกษา การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี การให้ความเห็นชอบการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่น การกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในหน้าที่และการมีส่วนร่วม ด้านการสนับสนุนให้เด็กในเขตบริการ ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และด้านการส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก และพัฒนาเด็กให้เต็มตามศักยภาพ คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการสนับสนุน ด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาตามภาระงาน 4 งานของสถานศึกษา คืองานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป คณะกรรมการสถานศึกษายังต้องมีการทำความเข้าใจในรายละเอียดของงานเพิ่มขึ้นให้มากกว่าเดิม ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและสืบสานวัฒนธรรมของชาติ และด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ได้ดี ด้านการให้ความเห็นชอบการรายงานผลการดำเนินงานประจำปี คณะกรรมการสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจในเรื่องการดำเนิน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มขึ้น ด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการ และด้านการปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด คณะกรรมการสถานศึกษามักมีปัญหาด้านขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และมีปัญหาเรื่องเวลาในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ แต่มีความตั้งใจจริงในการร่วมบริหารงานของสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2, 2550)

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เพื่อให้ทราบถึงสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง และเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามสถานภาพ วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร
4. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามสถานภาพ วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษา
5. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลและแนวทางในการวางแผนพัฒนา และยกระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คำถามในการวิจัย

1. สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร อยู่ในระดับใด

2. สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามสถานภาพ วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษา แตกต่างกันหรือไม่

3. ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร อยู่ในระดับใด

4. ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามสถานภาพ วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษา แตกต่างกันหรือไม่

5. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เป็นอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

1. สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามสถานภาพ วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และที่ตั้งสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน

2. ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามสถานภาพ วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และที่ตั้งสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน

กรอบความคิดในการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร โดยนำกรอบแนวความคิดมาจากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา พ.ศ. 2543 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543, หน้า 4) ซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 12 ด้าน โดยศึกษาและเปรียบเทียบ จำแนกตามสถานภาพ ของคณะกรรมการสถานศึกษา วุฒิการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และที่ตั้งสถานศึกษา ดังภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

- 1.สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษา
 - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.2 ผู้แทนผู้ปกครอง
 - 1.3 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.วุฒิการศึกษา
 - 2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - 2.2 ปริญญาตรีขึ้นไป
- 3.ขนาดสถานศึกษา
 - 3.1 ขนาดเล็ก
 - 3.2 ขนาดกลาง
 - 3.3 ขนาดใหญ่
- 4.ที่ตั้งสถานศึกษา
 - 4.1 อยู่ในเขตเทศบาล
 - 4.2 อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

- สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
- 1.การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
 - 2.การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
 - 3.การให้ความเห็นชอบการจัดทำสารหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่น
 - 4.การกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา
 - 5.การสนับสนุนให้เด็กในเขตบริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
 - 6.การส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ
 - 7.การเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และการบริหารทั่วไป
 - 8.การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และสืบสานวัฒนธรรมของชาติ
 - 9.การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
 - 10.การให้ความเห็นชอบการรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา
 - 11.แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการ
 - 12.การปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543, หน้า 4) ตามบทบาทหน้าที่ 12 ด้าน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร ปีการศึกษา 2549 จำนวน 427 แห่ง ซึ่งแต่ละสถานศึกษามีคณะกรรมการ 7-15 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 5,583 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร ปีการศึกษา 2549 ซึ่งจากสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling) ตามขนาดและเขตที่ตั้งสถานศึกษา โดยใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน(Krejcie & Morgan, 1970, p. 608)ได้สถานศึกษาเป็นหน่วยสุ่มตัวอย่างจำนวน 120 แห่ง

แต่ละแห่งเลือกคณะกรรมการสถานศึกษา ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling) แห่งละ 3 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน รวมทั้งสิ้น 360 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

3.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.1.2 ผู้แทนผู้ปกครอง

3.1.1.3 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1.2 วุฒิการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

3.1.2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.1.2.2 ปริญญาตรีขึ้นไป

3.1.3 ขนาดของสถานศึกษา แบ่งเป็น 3 ขนาด คือ

3.1.3.1 ขนาดเล็ก

3.1.3.2 ขนาดกลาง

3.1.3.3 ขนาดใหญ่

3.1.4 ที่ตั้งสถานศึกษา แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1.4.1 อยู่ในเขตเทศบาล

3.1.4.2 อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร ตามบทบาทหน้าที่ 12 ด้าน คือ

3.2.1 การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา

3.2.2 การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

3.2.3 การให้ความเห็นชอบการจัดทำสวธหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

3.2.4 การกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการของสถานศึกษา

3.2.5 การสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

3.2.6 การส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ

3.2.7 การเสนอแนวทางและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และการบริหารงานทั่วไป

3.2.8 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และสืบสานวัฒนธรรมของชาติ

3.2.9 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

3.2.10 การให้ความเห็นชอบการรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา

3.2.11 การแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการ

3.2.12 การปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการเข้าไปร่วมดำเนินงานของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง บทบาทของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ประกอบด้วยบทบาท 12 ด้านในการบริหารงานสถานศึกษา ดังนี้

2.1 การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดกรอบแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

2.2 การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา หมายถึง การพิจารณาให้ความเห็นชอบ และให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

2.3 การให้ความเห็นชอบการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่น หมายถึง การพิจารณาให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำ และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 การกำกับและติดตาม การดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา หมายถึง การตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ รวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแผน

2.5 การส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน หมายถึง การร่วมสนับสนุนดำเนินงานของสถานศึกษา ประสานความร่วมมือ สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนทั่วไปให้เห็นความสำคัญของการศึกษาเพื่อให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

2.6 การส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ หมายถึง การดูแลและให้ความช่วยเหลือเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.7 การเสนอแนวทางและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคลและการบริหารงานทั่วไป หมายถึง การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การส่งเสริมสนับสนุนในการปฏิบัติงาน 4 งาน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา

2.8 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและสืบสานวัฒนธรรมของชาติ หมายถึง การประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดหางบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ บุคคลผู้มีความรู้มาใช้ในการดำเนินการและพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ รวมทั้งการดำเนินงานเพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีของท้องถิ่นและของชาติ

2.9 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน หมายถึง การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อ

พัฒนาการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่น

2.10 การให้ความเห็นชอบการรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา หมายถึง การรับทราบและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา เสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขก่อนเผยแพร่ต่อสาธารณชน

2.11 การแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการ หมายถึง การแต่งตั้งที่ปรึกษา และหรือคณะกรรมการตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อดำเนินงานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543

2.12 การปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด หมายถึง การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา เช่น งานตามนโยบายหรือเรื่องเร่งด่วนที่หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาแจ้งให้ปฏิบัติ

3. สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 12 ด้าน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543

4. ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ใน 12 ด้าน

5. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน หมายถึง ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 12 ด้าน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543

6. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร แยกตามสถานภาพประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7. สถานภาพ หมายถึง ลักษณะการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยกำหนดจากบุคคล 3 กลุ่ม ดังนี้

7.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากข้าราชการครูในสายบริหารที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษานั้น ๆ

7.2 ผู้แทนผู้ปกครอง หมายถึง คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ปกครองของนักเรียน หรือผู้ที่มีผู้อยู่ในความปกครองดูแลที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น ๆ

7.3 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง คณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจากผู้ปฏิบัติงานในเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบลหรือองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ

8. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

8.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จบการศึกษาค่ำกว่าระดับปริญญาตรี

8.2 ปริญญาตรีขึ้นไป หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จบการศึกษาดั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป

9. ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร ที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติหน้าที่อยู่ มีจำนวนนักเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2535,หน้า10) แบ่งเป็น 3 ขนาด ดังนี้

9.1 ขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1 – 120 คน

9.2 ขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 121 – 300 คน

9.3 ขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

10. ที่ตั้งสถานศึกษา หมายถึง บริเวณพื้นที่ที่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร ตั้งอยู่ และมีคณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่อยู่โดยกำหนดไว้ดังนี้

10.1 สถานศึกษาในเขตเทศบาล หมายถึง สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร ที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล

10.2 สถานศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร ที่ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

11. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร หมายถึง ส่วนราชการในส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาของรัฐ มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 2 เขต ดังนี้

11.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 หมายถึง ส่วนราชการที่มีขอบเขตในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานครอบคลุม 4 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอพรานกระต่าย อำเภอลานกระบือ อำเภอไทรงาม และกิ่งอำเภอโกสัมพีนคร

11.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 หมายถึง ส่วนราชการที่มี
ขอบเขตในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานครอบคลุม 4 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอลองขลุง
อำเภอขาณุวรลักษบุรี อำเภอลองลาน อำเภอทรายทองวัฒนา กิ่งอำเภอบึงสามัคคีและ
กิ่งอำเภอปางศิลาทอง

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University